

Tractatus Primus

- Junior** Discipulus vocer ergo tuus. tu iure magister
Comoda doctrine. talia nomina sunt.
Senior Discipulus tu sis. magis illius esse magistrū.
Qui verat. hic solus corda docere potest.
Junior Hoc sub doctore. meus en potes esse magister.
Plantans atq; rigans. crescere chrisite dabis.
Senior Det precor ille. pete de quolibet vt fuit olim
Theologis mos hoc querere mox aliud
Junior Gratulor est modus hic placidus mihi. talis 7 apus
Sermo peregrinis. sit Jesus in medio.
Senior Promisit faciet talem. da te modo qualem
Se dedit in templo. sim qz docendo sequar.

Sequitur Primus tra- ctatus Drammaticus su- per Magnificat. magi- stri Johis de Gerson.

cācellarij parisiē. habens notu/
las. l.

Discipulus

Magnificat aia mea dñm.
Magī. dic oro te quo
pacto. beata et pulcerra
mulieꝝ. post salutationē elisabeth
Post exultationē Jobis in vteō
Post collaudatōnē. quia credide-
rit. erumpens in iubiliū. cepit a ma-
gnificatione dei canticū suum di-
cens. Magnificat anima mea do-
minū. Gratū quippe mihi feceris
tūm sciendi studio. tūm consolati-
onis desiderio. duz solos nos hic
euomuit seuiens tempestas velut
in scopulū. Benedictus deus qui

nos in pacato solitudinis atrio
collocavit. **M**agister. Gratum
et illud mihi subueniet. quoniam
mandavit dominus in aduersita-
tis nocte canticū eius. Sūma qz
miseriarū inuitabiliū medicina ē
obliuio. Digneris ergo laudare
nos te vīrgo sacrata. que non in-
grata beneficijs dei morē prestās
mox canticū edidisti cōsonās eis
in exordio et dicens. Magnificat
anima mea dominū. Taliter olim
maria soroz moyſi in medio iuuē-
cularū tympanistiarū. Talitē da-
uid Rex inclitus. vnde maria rega-
li ex progenie exorta refulget. Ta-
liter alij plures ad dei magnifica-
tionē eruperūt vt est illud Cante-
mus domino. gloriose enī magni-
ficatus est. Et illud. Magn⁹ domi-
nus et laudabilis nimis cum cete-
ris in archano cordis marie pſū-
de collocatis. Similiter et accepe-
rat nouissime pmissionē angelicā
de filio nascituro. **H**ic erit magn⁹
inquit. Deniq; nouerat quia fece-

Sup

rat sibi magna qui potēs est. **M**agnus dñs q̄ magna virtus ei⁹ vir-
tus altissimi que obumbravit sibi.
et sapientie eius non est numerus
Quia veritas est illa que magna
est. et p̄ualet testimonio omniū p̄
esoram prolato. **D**iscipul⁹ **J**e-
nit in manus p̄tinus questio qua
ratione dicatur magnificari deus
cuz penitus nec augeri valeat nec
minui. **M**aḡ **H**esitas nō intel-
ligēs scripturas que admodū do-
minus a creatura magnificat nō
in augmentū sui in se. sed quia ma-
gnus esse p̄dicatur. canitur et lau-
datur. aut certe quia magnificam
facit aiām. cui maḡ facit q̄ potēs
est. **N**ā quos iustificauit hos q̄ ma-
gnificauit. **N**unq̄ parū tibi vide-
tur magnificata. beate marie vir-
ginis anima. que opationi supra
modū magnifice fuit ausa p̄bere
consensū. **F**iat inquit mibi. p̄m ver-
buz tuū id est fiam mater filij cui⁹
est pater deus. **Q**uid excelsius q̄d
sublimius et magnificētius pote-
rit cogitari. **Q**uod q̄ vidit. cum p̄-
phetice subiūxit. **E**cce inq̄t ex hoc
beatā me dicent omēs generatio-
nes. **D**iscipulus **Q**uomō stant
et in vnū conueniūt. tanta humili-
tas cū tanta magnificentia. tanta
deuotio cū tanta gloria. **S**ed ha-
bebit hec questio locū suū. cuz de
beatitudine virginis erit sermo.
Vellem nūc colligeres aliq̄s ma-
gnificationes domini. quas mēs
marie cōtemplabatur sapienter in

Magnificat

cantici sui principio. quatenus or-
do nobis suppetat ad loquendum
magnalia dei. nō quidē omnia. hoc
eniz impossibile nō dubito. s̄ pau-
ca pro captu n̄ro. **M**aḡ **Q**uid
appropriatius. quid ve diuini⁹ po-
terimus accipere q̄ ip̄met psal-
teriū marie decacordū habēs de-
cez versus. quasi totidē cordulas
sonorissimas. conformiter ad illū
vniuersale decacordū. toti⁹ ratio-
nalis creature. quod cōnectitur ex
nouē ordinibus angelozū. q̄si no-
uem fidoibus argutis iuncta ex ho-
minibus decima. quā in p̄mis pa-
rentibus. per peccatū ruptā sūm⁹
noster cytharista repauit. vt ocoz
daret psalteriū iocundū cū cytha-
ra. **E**st itaq̄ prima huius n̄ri psal-
teriū marie cordula sonās dei ma-
gnificentia. quia dominus est cui⁹
eleuata est magnificentia super ce-
los. **M**agnificat inq̄t anima mea
dominū. nō dicit illum vel illū. sed
simpliciter q̄ anthonomatie dñm
Secōdo magnificatur in saluatōne
p̄pterea vocat ipsum salutare. q̄a
domini ē salus. **T**ertio magnific⁹
est in respectione humiliū q̄ beati-
ficatōne. quoniā excelsus domin⁹
et humilia r̄spicit. **Q**uarto magni-
ficus in magnoz operatōne q̄ no-
minis sui sanctitate. **Q**uia inq̄t fer-
cit mibi magna qui potens est et
sanctū nomen eius. **R**esonat psal-
mista. **Q**uia magnificasti sup omē
nomē sanctū tuū. **Q**uinto magni-
ficus est in misericordia. et misera

Primus

tionis timentibus eum. **Sexto** magnificus in superborum mente cordis sui delectatione seu dispersione. **Septimo** magnificus in humilium exaltatione potentibus de sede depositis. **Octavo** magnificus in esurientium impletionem cum diuites dimisit inanes. **Nono** magnificus in peccatorum liberatione. quia suscepit israel propter suum. **Decimo** magnificus in promissorum suorum completionem. Sicut locutus est ad patres nostros abraham et semini eius in secula. **Discipulus** Placet adaptatio. brevis et lucidus ordo. **Magister** Quid vero censeret. si varios omnium organorum sacre scripture modulos. imo voces omnis generis musicorum concordare faceremus cum hoc marie psalterio decacordo. **Discipulus**. Redderet scio superadmirabilis armonia. **Magister**. Scirens similiter quod in auribus suis nostris psalteres copiosissime et distinctissime faciebat resonare voces omnium musicorum dum mentis intuitum. simul cum plectro meditationis liberrimo discursu. mira quod celeritate diffunderet ubique. dum quasi simul in omnes et singulos se diffundebat affectus. quos solet humana mens singillatim variare canendo. **Discipulus**. Mirum vero qua virtute valuerit hoc effici cum sint affectuum voces innumere. Cum preterea sibi sint contrarie vel aduersae. Nonne contrariae vox amoris odii sono? Sic desiderium seu persecutio tendit in

Tractatus

aduersum fugere. Repugnat quod gaudium diu tristitie. spes timori. compassio seueritati. et ita de plurimis. **Magister**. Jure miraris mirabilia. **Nonne** cantauit domino maria cantum nouum quia mirabilia fecit mirabilia propter misericordie quam charitas maiora fecit quam fuerunt (si ita dici potest) mirabilia potentie. **Fecerat** apud veteres mirabilia. quod potentiam. que sapientiam que iustitiam que dominationem et virtutem ostendebant. **Sed** tunc nouum dominus fecit super terram quando mulier circumdedit virtutem. quando scilicet suscepit deus per incarnationem israel puerum suum. **Quoniam** recordatus est. **Cuius** recordatur? **Non** dixit potentie. non sapientie. non iusticie sed misericordie sue. **Tunc** memoriam fecit mirabilium scilicet misericordiarum misericors et miserator dominus. **Quoniam** in rebus preteritis ortus mirabilium nihil vti quod teste **Augustino** quod ut deus fieret homo et homo esset deus. **His** horum deductionem accipere. **Discipulus**. Nolo de presenti quia locum forte posterius habebit amplior declaratio super illud. **Quia** fecit michi magna qui potens est. **Sed** ad inquisitionem redeo qua ratione mirabilis omnes affectus in hoc carmine nonne maria comprehendere simul potuisse beatam. dum gratulabunda iocunditate dicit deo. **Deus** carissimi nouum cantabo tibi in psalterio decacordo psallam tibi. **Psalterium** quippe decacordum. esse hoc carmen

nonne carmen est...
Quod...
la p...
ita uolunt...
Quod...
gelicus...
licia puer...
res doctrinale...
magis multa...

sup

marie supius est ostensū. **M**agī
 Vocas ad rem diu mihi multūq;
 quesitam. Qua super re te doce-
 bunt opuscula nostra de canticis
 nominatiz illud cui titulus est cā-
 ticozdū id est canticū cordis In
 cuius vltima parte tradit p pra-
 xi canticozū spiritualiuꝝ gama no-
 uū et mysticū ad pportionem vel
 analogiaz game manuali sub qn/
 q; vocibus iuxta quattuor passio-
 nes seu potius affectiones princ-
 pales iuncta quinta que fit ex cō-
 cursu pluriū que dicit compassio
 quasi cum alijs passio. p̄ prima est
 amor vel gaudiuz. sc̄da spes vel
 desideriu. tertia timor vl̄ diffugiū
 quarta dolor vel odiū. **D**iscipu-
 lus. O ego nūc memini q̄o ibidem
 tractaueris Sed quia veniet forte
 in noticiā paucorū pro sua magni-
 tudine opus illud vtile feceris stu-
 dioso desiderio si sub compendio
 practicaꝝ hanc canticū mystici tra-
 dideris. **M**agī. factum est hoc
 iam alibi nec istic pigebit (q̄a sic
 vis) inserere.

**Quintadecima notu-
 la p̄ proprias subdistin-
 cta notulas**

Nobilis ap̄stol' puer euā-
 gelicus nō sensibus s̄ ma-
 licia puer habens quinq;
 panes doctrinalis refectiois. in
 quinq; milia hominū dicebat so-

Magnificat

rinthijs **V**olo quinq; verba sēsu
 meo loqui vt alios instrua q̄ de-
 cem milia verboꝝ in lingua. **P**re-
 miserat tamē per exēplū de tibia
 et cythara que nisi distinctionē so-
 nitum dederint sciri nequit quid
 canitur aut quid cytharizat. **E**t
 eni si incertā vocē det tuba. quis
 p̄parabit se ad bellū? **C**ōcludit q̄
 opus est sensu. tam cognitōis q̄
 affectus. dum quis orat. loquitur
 aut psallit. quatenus s̄m tropolo-
 giam. homo spūalis se paret ad
 bellū. et cū quinq; lapidibus lim-
 pidissimis de torrente scripturaz
 goliā id est sathanā sternat. alter
 dauid puer factus. **I**tem est pabo-
 la mystici canticozdi. vel canticū
 cordis quod hortatur idē ap̄stus
 psallere spiritu. psallere et mente.
In quo canticū cordis tria repe-
 riuntur vt in cantu oris. **P**rimum
 est cātus materia que vocat l̄ra.
 sc̄dm cant' vox que dicitur reso-
 nantia. tertiū cantus figuratio. q̄
 denominat nota vel notula. **M**a-
 teriā canticozdi dicimus. omnium
 diuinorū et humanorū cognitionē
 piā et modestā. **R**esonantiā ap-
 pellamus omnē cordis ⁊ spiritus
 affectionē moderatā et ordinatā.
Notā vel notulā figuramus ad
 p̄cedentiū duorū noticiā. vt appa-
 reat cui resonantie affectuū sit ap-
 tanda littera meditationū. **I**tem ac
 super re dabunt pauci versus q̄z
 sentētia plus elucidabit et s̄ p̄ tri-
 plex quinariū. **Q**uinq; v̄ba p̄ l̄ra
 k e

Primum

Magnificus largus plus es iust^o
misericos. Quinqz affectus p ar
monia. Gaudia. spes. pietas hinc
timor atz dolor. Adaptatio qnqz
vocaliū ad voces qnqz affectōnū
A gaudēs amat. e sperat. 7 i mi
seretur O timet. u qz dolens odit
et ista notes Cōformatio ad qn/
qz notas Sol. fa. mi. re. vt. Quis/
quis aniaduertere diligenter vo/
luerit. inueniet q omīs meditatio
salubris tā diuinarū qz humana/
rum sciarū reduci pōt ad quinqz
verba quoz qttuor pma deuz re
spiciūt scz magnificentia munifi
centia mīa iusticia Quintū est hoi
spāle videlicet miseria Omīe si qdē
canticū spūs et cordis habet for
mari p̄m alterū qnqz verborū seu
duoz. seu trium. seu oīm simul p̄oi
ctozū Possent s̄itr. omēs cordis et
spūs affectiones ad numez deduci
ci qnariū que sūt gaudiū spes cō
passio timor dolor. Applicādo sin
gulā verbū lris meditationis sin
gule. per ordinē hic positum. voci
sonantis affectionis Demū qnqz
vōles ordie naturalī posite. notule
s̄e indicātes cui voci lra sit accom
moda. etiā p depressiōnē 7 eleuati
onē ad instar game manualis. sol
fa. mi. re. vt. Aut ponat. ordo na
ture vocaliū demptis cōsonātib^o
vt patz in figura sequēti

A E I O A
Gaudiū Spes Cōpassio Timor Dolor
dei mag^o Muni Miseri Iusti Nostra
ficētia ficētia cordia cia miseria

Tractatus

Nolumus at vt existimet aliquis
gama p̄ns. mysticoz oīm cātico/
rū valere p̄tinus efficaciter vt cā
tet cor et spūs per affectū simul et
effectū. si nō fuerit huic arti de se o
gnitu facillie. sup addit^o vehemēs
et iugis vsus Quippe sic inspicim^o
in ceteris artibus. p̄sertim in musi
ca sēuali Sic in psalterio 7 cytha
ra Sic in choro vocali Sic in cor
dis et organo. Sz nec oportz nec
expedit sola p̄ntiū fātasia figura/
li versari diutius. qz ducant ad in
telligētie puritatē. fantasmatibus
vel transcensīs. vel interim q̄ntum
fas extiterit derelictis Nec ideo
putāda est p̄ns ars inutilis vel su
puacua vel solum fantasmalis. qm̄
p̄ns est qd̄ aiāle est p̄m Aplm̄ Et
omīs n̄ra cognitio intellectuā su
mit a sensitiua p̄ncipiū. que iuuat
dū ordinata sibi fantasmata p̄sen
tantē et sub op̄edio Hoc vnum si
dent pollicemur q p̄ns ars tāqz
in ytero nature formata. cui nulla
ē lingua barbara vel ignota pra
dicabilis erit omnibus. Et p̄ oēs
sine discretionē idiomatū/qui con
uerti voluerint ad cor. vbi tanqz
in libro sc̄ptū est imp̄sum 7 signa
tū et notulatū licet obumbratū in
multis p̄scriptū ternariū Naz q̄s
negauerit deū esse magnificētissī
mū 7 idō gaudendū de tāto dño.
rege p̄re deo Quis insup nesciat.
munificentia spūs siue largitatē.
et ita spes in eo ponenda est. Por
ro. q̄a mitissimus et iustus nobis

Solumas ar vt...
gama pns...
ni valere...
et cor et...
effectu...
gnitū...
et uqis...
in ceternis...
ta...
ra...
tis...
exp...
li...
collig...
vel...
fas...
pau...
quas...
p...
omn...
me...
dū...
ant...
dēt...
in...
ē...
dic...
fine...
nert...
in...
tū...
mult...
neg...
mū...
rege...
mun...
et...
ro...

Super

aut miseris miris modis surgunt
alij tres affectus qui sunt timor iu/
sticie. dolor miserie. et compassio ra/
aliene qz sue calamitati. ad implo/
ratione faciendā diuine mie. No/
caliū subinde natural ordo. pos/
tus est tanqz a psalterio pfundo
cordis incipiat **A.** dehinc **E.** pau/
lo acutius **Deinde J.** Postmodū
O. Tādē **M.** labijs sumis exp̄ssū
Est igit̄ praxis vt quotienscunqz
et vbicunqz syllaba lfalis cantici
posuerit **A** pōt meditatio de ma/
gnificentia dei fieri cū resonātia
gaudij **Si** ponit̄ e sit de largitate
dei spes **Si** sit **J** resonet ad mise/
ricordiā dei et humanā miseriam
cōpassio **Si** **O** timor iusticie **Si** v/
dolor nre miserie deploretur. **Et**
rursus hinc inuenire cōbinatiōes
et pportiones suauēs vt diatesse/
ron diapente diapason. **Recnon**
neumata cū tonis. tantū cū discā/
tu/tenozē cū triplo/7 cōtratenoze
put in opusculo cāticordi latiori
traditione deductū est. ac sub exē/
plis monocordi ac decacordi fi/
guratū **Sic** in omni cātico sonabli
cuiuscunqz sit lingue valz notulari
stus psalmi. **Utrū** vero sufficiat
in eccliaistica psalmodia q̄ intentō
cantātis vel audiētis fert̄ ad pre/
missa colligi p̄r ex opusculo de so/
licitudine eccliaisticoꝝ. **hoc** vnum
dicim⁹ hic q̄ nec inspirationes sc̄i
sp̄s artare nec meditatiōes eru/
ditoꝝ. circa sensū psalmozū p̄ ista
tollere volum⁹ aut debemus **Sz**

Magnificat

sūt qui nec sensū lfe q̄modolibz in/
telligūt. neqz quomō se meditādo
recolligāt inueniūt. **Proderit** hec
ars p̄cipue talib⁹ cū exercitō pau/
latino q̄ntūcunqz laici sūt **Verbi**
gr̄a tu audies. a vocalē in sua pte
psalmi. dirige meditationem tuā
ad magnificentiam dei ac p̄inde
formet cor tuū vocē gaudij vl for/
mari desideret. qz desideriuꝝ pau/
pez exaudiuit dñs. si plus nequit.
dicēs cū p̄pha. **Cōcupluit** anima
mea desiderāē iustificatiōes tuas
in omi tempe **Tu** audies. e. tu fer/
meditationē tuā in dei liberalita/
tē seu munificentia ac inde spera.
vel spare desidera. **Similit̄** ad. **J.**
meditare dei miam cū hūana mi/
seria et huic opatere vel opati tā
aie tue qz alijs ocupisce. **Ad** o. co/
gitabis iusticie dei seueritatē 7 in/
timebis vel timere desiderab̄ **Sic**
ad. v. dolebis hūanā miserā vel
dolē curabis vt nō appōas vltra
magnificare te sup terrā **Et** q̄s ē
obsecro tā hebes aliq̄s q̄ n̄ possit
sub mōzula tp̄is hec addiscē me/
ditari. meditataqz vel desiderata
exequi. et si nō volatu cōteplatōis
saltē lento nō nunqz saltu cordis
instar locustaz **Veniet** hora fer/
uētior q̄n dicē ex sn̄a dño sic lata/
gēs poterit **Uia** mādatoꝝ tuoꝝ
cucurri cum dilatasti cor meū. **Do**
stremo si videatur aliquibus hoc
artificiū magis curiosū qz fructu/
osū. hz totā musice spūal seu cor/
dialis armoniā s̄b duab⁹ vocib⁹

Primus

que sūt spes salutis ⁊ timor dāna
tiōis. sub duplici lra vel duobus
vrbis q̄ audiuit p̄p̄ha postq̄ semel
locut⁹ est deus. Et hec sunt ptās
seu seueritas iudiciorū dei. et mis
respectu p̄miorū ⁊ miseriarū n̄raz
p̄m que duo formabat p̄p̄ha can
ticū suū dicēs. **M**isericordiā ⁊ iudic
ciū cātabo tibi dñe. cui⁹ nomen est
sanctū et terribile. **N**ec aliq̄d inue
nies in scripturis et creaturis q̄d
ad alterū eoz reduci nō possit. **D**
Discipulus. **G**ratū habeo q̄a sen
tio te descendisse voto meo. **N**i
hilomin⁹ adhuc supest p̄mus inq̄
sitōnis scrupulus. qua rōne potu
erit mens marie p̄ oēs affectiōnū
istaz modulos. tāta facilitate. su
auissimū guttur mētis aptare. cū
vix in magno ocio cum sollerti stu
dio possit hec practica mō tradi
ta faciliē obseruari. **M**agī. **A**cc
pe primo. qz fecit marie magna q̄
potēs est. **S**ubinde mirabilia sūt
que siml efficiūt ars et vsus. **D**o
cent hoc in p̄posito sibi. musicorū
tractatores. **N**ō enī cytharizās si
p̄fectus est deliberat de qualibet
corda sic aut sic tangēda. qm̄ p̄ho
teste. ars p̄fecta nō deliberat. dū
vsuetudo trāsit velut in naturam
que vt sic magis sequit̄ impulsū
suū. q̄ deliberās arbitriū. **D**eni
qz reddit habit⁹ radicatus et p̄fe
ctus. illa facilia q̄ difficilia vel im
possibilia videbant̄ habitu caren
tibus. **N**ō minus hoc in spūalib⁹
et intrinsecis opationibus intelle
ctus et affectus q̄ in sensib⁹ extn/
secis. **D**iscipulus. **D**ū acute cō

Tractatus

sidero cogor experientis. simul et
p̄uilegīs assentire. **T**ranseo nunc
ad inq̄sitōes alias. **V**na. cur btā
maria cū cecinit hoc cāticū. varie
posuit et diuisit sp̄m et aiaz dicēs
de aia. magnificat ad dēs de spū
exultauit. **C**ur p̄terea magnificat̄
dat aie. et exultare spiritui. **C**ur p̄
inde magnificationez aie sue dat
dño. et exultationē spūs dat deo
salutari suo. **D**eniqz cur incepit
maria cāticū suū a magnificatōe
dñi poti⁹ q̄ a sapiētia et bonitate
Prius q̄z narrauit beneficia sibi
singularit̄ collata q̄z distributa ce
teris vniuersaliter. **M**agī. **V**o
cas me ad questiones. **O**gnitu di
gnas. **Q**uarū p̄ma d̄cernit mate
riam de diuisione aie ac spūs. **E**t
hec quidē multa p̄supponit si p̄fe
ctē debeat intelligi. **D**iximus p̄dē
aliq̄ in tractatib⁹ de mistica theo
logia. **N**ix fuit quoqz aliq̄s p̄ci
puus doctor. p̄bus aut theolog⁹
quin aliqua de spū et aia tradide
rit pro agnoscēdo nosmet ipsos.
que cognitio iure ceteris om̄ibus
antefertur. ita vt nunqz possit de
ea sermo nimis dici sicut neqz p̄te
nimis sciri. **D**iscipulus. **V**ere
sic est. nec in aliqua quauis tradi
tione fateor me magis occupari
velle. **P**resuppōitis igitur multis
alibi traditis dic ad p̄ns accōmo
dum p̄posito. **M**agī. **A**ccipe q̄
ip̄ius aie rōnalis q̄ est fōr homis
eēntialis p̄m determinatōez ecclie
sūt p̄ncipalit̄ duo actus vl officia
Intelligē scz et aiare. p̄pter p̄muz
dicitur spūs **A**nima vero p̄pter al

Primus

Sane propter motus nutritiue potetie vel naturalis. qui non sequuntur cognitionem aliquam ideo mouentur non ex impio vel motu rationis. sed nature quodam impulsu trahuntur

Discipulus. **U**trum sic fuisset in adam non peccante. **M**agister. Non videtur satis determinatum. quoniam potuit deus subiacere libertati primi hominis suas omnes potestates. quemadmodum dicunt aliqui non improbabiler quod in beatis omnes potentie sunt in suis operationibus iuncte libertati vel subdite. et in christo similiter. **D**iscipulus.

Melle dares exemplum sensibile de huiusmodi diuisione spiritus et anime. **R**einde varietatem aperires. postmodum subdens diuisionis huius causas. **M**agister. Tria petis difficilia nec satis intelligibilia per solam doctrinam. nisi comes fuerit experientia. **D**at augustinus. exemplum de monte sublimi. in cuius vertice fit illustratio solis quiesca et serena sine nubibus. **I**n pede vero motus fit obscuritas nubilosa cum agitatione ventorum. **D**at aliud exemplum hugo super ecclesiasten de igne qui fumat cum flamma et de illo qui serenus lucescit in carbone viuo. **D**iscipulus. **N**unc varios modos huius diuisionis spiritus et anime nobis aperiri. **M**agister. **D**ifferetia triplex est quia spiritus aliquando manet in actu suo nihil agente anima sensitua. **I** hoc primum perspicuum est in spiritu separato qui viribus sensituis non vtitur sed improbabiler dicta doctorum quibus auctor de spiritu et anima et

Tractatus

castiodorus sonent in oppositum quod anima separata. sentit. videt. audit. et tangit. **S**ed tunc frustra facta fuisset coniunctio anime ad corpus. si non egeret organo corporeo dum operationes sensitivas exerceret. **F**orte volebant isti dicere quod vires iste manent radicaliter in spiritu separato sicut visiva vis est in pede viuentis hominis. licet ibi videre non possit.

Sed magis ad rez nostram datur exemplum de paulo qui raptus fuit in spiritu a deo sine sensu corporeo quod dicebat. **S**ive in corpore sive extra corpus nescio. deus scit. **F**it propterea aliquando viceversa quod dum anima secundum portionem inferiorem est in actibus suis. spiritus superior nihil intelligit. **I** hoc vero frequentissimum est in non habentibus expeditum rationis iudicium. quales sunt pueri vel fatui vel dormientes. vel attentius vehementer ad sensibilia. et bestiales hinc effecti. **D**iscipulus. **N**unquam appellanda est hec diuisione anime et spiritus aut raptus vel extasis? **M**agister. **N**equaquam si proprie iudicauerim. sed magis est hec absorptio spiritus et de pressio vel alligatio quam ab anima per extasim et raptum separatio. **D**iscipulus. **S**ic videtur. quoniam raptus dicitur impulsus quendam ad superiora vel actionem vel ductionem. quemadmodum ductus est iesus a spiritu ductus impulsus et actus in desertum propterea dic alteros modos. **M**agister. **I**n est dum spiritus efficitur in actu suo ad similitudinem fulguris. coruscantis. et emicantis. scintille solius in quodam transitu

in quodā transitu repentino. non
in tali valēs consistere claritate. Sic
plato quē sequit̄ aug⁹. dixisse ferē
de cognitione nr̄a circa deuz vel
diuina per homies a sensibilibus
se conātes abstrahere. Sonat ad
hoc similitudo a salū ezechiel. de
quibus dicit̄ q̄ ibant et nō reuer/
tebantur. Subdit̄ tñ q̄ ibant et
reuerrebant. nō quidem absolute
loquēdo. ne videat̄ contradicō sed
addit̄ in similitudinez fulguris co/
ruscantis. que coruscatio ad ma/
tricē suā regredi videtur. quāuis
p̄sistat in se ipsa. **T**rahitur insuper
ad hoc verbū **J**ob de deo q̄ ab/
scondit lumen in manibus oñdēs
illud quando vult et quomō vult
Loquit̄ ad hoc p̄positū frequēter
Aug⁹. satagēs exurgere ad cogni/
tionem diuinorū. **S**ed subito refoz/
beoz inquit dum quicq̄ emicare
cernitur in intelligētia vel affectu.
Apuđ aliquos vero transitus iste
repentinus q̄sq̄ fit parvissimus
fm̄ plus et minus. **M**agnū vō ma/
gnū valde. si vel hora dimidia sit
in celo silentiū dū hic viuim⁹. hoc
aut̄ magnū senserat et experiebat̄
quasi quotidie beata que dixit ipe
cit mihi magna qui potens est.
Discipulus. **I**stud pie credi pōt
Sed vtruz solo dei miraculo vel
illapsu sancti spūs intimo. fiat tan/
ta diuisio spūs et anime aut si qñ/
q̄ naturalit̄ euentat per vehemēs
studiū meditatiōis circa diuina et
exercitiū per virtutes more phylo/
sophantiū. qui soli tali viā nitebā

tur. **M**ag⁹. **N**on arbitreris hoc
possibile. **A**lioq̄n negas xpm̄ esse
hostiū quo venit ad deum. Sic
diuin⁹ dionysius posuit hāc theo/
logiā esse mysticā. solis p̄p̄riā xp̄ia/
nis. **P**otest nihilomin⁹ auxilio eē
taq̄ angelica v̄sitatō. q̄ humana
exercitatio cum corporis apta dis/
positione et contemplatiōe. **D**is/
cipulus. **D**icis auxilia tria vnum
per āgelū aliud p̄ exercitiū. aliud
per corpus bonū. **D**icas de quo/
libet breue verbū. **M**ag⁹. **I**nci/
piam ab vltimo. **O**mnis itaq̄ co/
gnitio nostra q̄ntūcūq̄ fiat per
sp̄ritū naturalē viā sine reuelatio/
nis immediato miraculo. capit a
sensibus int̄tiū. per quos fātsma/
ta veniūt ad aiām fantasiāntē. de
quibus dixit p̄hus. et theologi cō/
sentiūt. q̄ necesse est quemcūq̄ in/
telligentez fantasmata speculari.
Hec sunt ad sp̄ritū sicut color ad
visum. **H**inc fit per irradiationez
intellectus agentis. quez nō aliud
opinoz q̄ sp̄ritū prout lumie vul/
tus dei signato super se naturalit̄
p̄dicitus est. **F**it inq̄ actuatio fan/
tasmātū quatenus in possibilē in/
tellectū se p̄sentent et possibilis in/
tellectus ex ipsis fātsmatibus eli/
ciat incorpeas spēs intelligibiles
et immat̄iales. p̄ quas intelligat
sine sensu et corpe nō vt subiecto.
q̄a semp̄ reseruat. s̄ vt organo sp̄/
rituali. **E**xempluz datur de luce q̄
requiritur vt color videatur. tam
pro coloribus vt actuētur et fiat
ex ipsis et lumine vnuz in ratione

Tractatus

motu **R**equirit insup ad illuminatione medijs pspicui **S**upplet autē officium lucis exterioris ipm lumen intrinsecū et naturale quibusdam oculis quod in catis et lupis et aliqbus hoibus videre est. qui nocturnis vident in tenebris **D**iscipul^o. **A**ppares disgreos nec idonea dicere rei nostre. **M**agister. **O**stendā mor idoneitatē **T**raque si necesse sit cognitionē spūs/etiā ab anima diuisi. sue cognitōnis initium sumere per inspectionē fantasmatū **Q**uid consequentius q̄ iuxta variā fantasmatū p̄sentationez fiat in spiritu cognitio? **H**oc est fiat clara et serena cognitio spiritalis si talia p̄sentantur fantasmata serena clara ordinata quoq; et imperturbata. **Q**uo cōtra contrarij euenient cognoscendi defect^o **C**apis hec? **D**iscipulus. **C**apio et quotidiano probamus expimēto **M**agister. **V**ides pinde iuuarī spiritus cognitionē p̄ omē illud quod efficit serenationē fātasmatum circa rem que intelligenda ē p̄cipue spūalē et diuinā. **D**iscipul^o. **V**ideo dū tñ serenitas illa nō efficiat aliūde per ouersionē intellectus simul et affectus ad libidinosa cupiscentiā terrenorū **M**ag^r. **H**oc excipis sapient^r et solerter. q̄a nō omīs hñs clara et ordinata fantasmata ouertit p̄tin^o illa ad solā diuinorū cōquisitionē meditandā seu cōtemplandā. **A**t vero supponam^o amodo loq̄ nos de cōtēplatis. qui qdē sūt h̄ nō nul

Primus

li tñ accipiūt pinde duplex illud qd̄ p̄actū est auxiliū **I**nū desup per angelicā opationē p̄riā absq; nouo miraclo **A**liud per p̄riā extrinsecus exercitationē. in virtutibus moderatiuis passionū nec nō in sciētis illustratiuis vel causatis pulcraz meditationū p̄ speculationē fantasmatū **D**iscipulus. **E**xplica modos **M**agister. **S**cis quēadmodū fit r̄ceptō et dispositō fantasmatū s̄m dispositōz spūs aialis qui radicalit̄ a corde p̄ueniēs ad cerebrū fit aialis p̄ depurationē et actionez in cerebro. **Q**ui spūs dū solū mouet hūores in corpe dicit̄ naturalis. dū autē implet cerebrū bñ dispositū d̄r aialis. cognitius et motiu^o **D**iscipul^o. **S**ciunt̄ hec ex p̄bia **M**ag^r. **S**ciunt̄ fateoz. h̄ ista repetere breuiter et supponere necē fuit ad tue explicationē q̄stiois **D**iscipul^o. **P**lacet vltra p̄ge **M**ag^r. **E**xpeditur iste spūs aialis. vt aptū sit instrumentū cognitionis. et mot^o vno mō dū remouet̄ illud qd̄ impedit et turbat obscurat v̄l oppilat ipm **A**lio modo si positīue diuetur vt clarus sit serenus et tranquill^o. **D**iscipulus. **I**az cōcessi q̄tidianū sup h̄ esse testimoniū expiētie. cui^o hoc vnicū sufficēt exēplā aristotil^o positū de vini actioe. qd̄ excessiue sumptū turbat ad insaniā. moderate h̄o bibitū cōfert ad cognitionē **M**ag^r. **C**ollige p̄tin^o ex his q̄ medio p̄t̄ āgel^o iuuare fantasiā vt spūi sua p̄t̄et fantasmata clara

Continua
et forma motus s̄m motus
voluntatis et voluntatis q̄
carbonem et carbonem q̄
dum cerebro pars via ferebat
vires similes et imaginat
distantie que se aduata ipm
animali luro et iuueno et
habeat illa fantasmatū q̄
se ouere in cognitionē diuino
p̄ oblationē intellectus ap
spūs aialis intellectus seu
alis poterit erigere se ad cōp
tione diuino p̄ferm h̄ fuerit
bina^o via frequenter p̄ tot
luz meditationē dispositō
aialis spūs lūm^o a h̄ e ois
et omē dūm p̄ctū h̄
alida p̄ oblationē fuit aialis
apparet possibit̄ car illi
h̄ carbolētos fātasmatū
tue motus h̄i r̄nāle spūs re
le et motus car^o ap̄ luroz est
motus oblatō **A**litatez com
p̄te dūmā q̄ reperit spūs
ora nubes oblatōis (olis tra
dione r̄p̄ctū fantasmatū
libres h̄i modo similitudine
diuisionis r̄ne et spūs i
clat h̄i r̄p̄ctū quod lūm
mum est r̄m ap̄ et luroz
que a dūmō h̄is ē expiēt
nec intelligit̄ h̄e spūs r̄ne
perimento **I**n vero mot
tentum ap̄ et r̄p̄ctū
lūm. **S**ic in r̄nā h̄ r̄p̄ctū
nē q̄ nubes luroz a dūmō
alida cuius postmodum
intellectus **H**anc h̄i r̄p̄ctū

Tractatus

et serena **D**iuina simul industria
diligens moralis et diuinos **D**e
carbone et dicamus. qd si sit in eo/
dem cerebro pars vna fantastice
virtutis similis et imaginatiue ac
estimatiue que sit actuata spiritu
animali lucido et sereno et claro
habeatq; filia fantasmata q̄ nata
sūt ducere in cognitionē diuinorū
per abstractionē intellectus agen
tis tūc spūs intellectualis seu mē
talis poterit erigere se ad cōpla
tionē diuinorū p̄sertim si fuerit ha
bituat⁹ diu frequēterq; p̄ fortē ta
liuz meditationē. p̄supposito semp
auxilio p̄ris lumi^m. a q̄ ē ois sapia
et omne donū p̄fectū **S**i dō fuerit
altēa ps obscurior. fuit aialis sic
apparet possibile. tunc illic appare
būt turbulētiora fāasmata. ac p̄/
inde videbit sibi rōnalis spūs ve
lut in monte cui⁹ apex lucidus est
et radix obscura. **D**ilatatur exem
plū ex durissima (q̄ reperit⁹ quōdie
circa nubes inēpositas) solis ra
diatione respectu sensualis oculi.
Habes hic modo similitudinem
diuisionis anime et spiritus q̄ di
citur fieri duz illud quod lucidissi
mum est totum apparet superius
quēadmodū n̄ satis ē explicabile.
nec intelligibile sine p̄prio interius
experimento **I**llud vero quod est
deorsum apparet turbulētū et ob
scurū. **S**ic in transfiguratione v̄si
dicū qd nubes lucida obumbravit
ap̄los cuius postmodū aperietur
intellectus. **H**anc insup diuersita⁹

Primum

tem. de ignis obscuritate in accen
so fumo. et de sua serenitate in car
bone v̄suo. fas ē speculari ad scin
tillas exilientes que clarius h̄ bre
uius emicāt. **A**dde coruscationes
in nubibus seu fulgentias. **E**t ita
de varietatibus quidē exemplum
secutus boetius cecinit. **T**unc me
discussa. liquerunt nocte tenebre.
Luminis q; p̄ior rediit vigor ꝛ.
Et iterū **N**ubibus atris. condita
nulluz. fundere possunt. sydera lu
men. **E**t rursus. **H**eu q̄ precipiti
mersa profūdo. mens hebet ꝛ.

Discipulus. **S**entio me. non sine
causa contulisse sermonez sup hac
diuisione spiritus et anime. **Q**uā
qui nō repperit potest nihilomin⁹
eam credere reperibile in deuotis
hominibus **S**it hoc per illapsum
dei miraculosum et immediatū. sit
angelico ministerio. sit p̄prie virtu
tis exercitio **C**onsonare video si
militudines. et similitudinib⁹ d̄ba
scripturē **D**omine quis habitabit
in tabernaculo tuo **Q**uis quis req̄
escet in monte sancto tuo **E**cce p̄
montis exemplo. **E**t pro altero
In meditatione mea exardescet
ignis **M**agister. **Q**uid si tertiu⁹
exemplū iunxerimus. de aqua va
sis vel fontis vel maris. quale po
luit vnus patrum. **E**t alludit fa
bula de narcisso. **V**irgili⁹ quoq;
non siluit postq; dixerat **A**nnum
celerem huc nunc diuidit illuc. **S**i
cut aque tremulum labris vbi
lumine eneis. **S**ole repercusum

Tractatus

aut radiatis imagine lune. Omnia
puolitat late loca iâq; sub auras

Exigit sumi q; ferit laqaria tecti

Discipulus. Narrabat vnus
expertoꝝ passozũ q; diuina Ego
inquit nõnunq; sensibilẽ talẽ mihi
visus sum in cerebro diuisione q̄si
pars inferior esset aqua subobscu
ra cõmotaq;. Supior vero velut
aer nitidissimus. serenus ⁊ tranq̄l
lus emineret. et hoc pulcerrimis
omniũ fere p̄teritarũ cognitionũ
mearũ meditationũq; salubziũ si
mulacris. Nonne erat ista diuissio
spũs ⁊ anime? **M**agister. Nõ exi
stimo. sed ad illaz erat dispositio.
Actuabat quippe spũs metalis p̄
sp̄es intelligibiles illicitasvt intel
ligeret spũalia. iã auersus a fãtal
matib;. Sicut habes duodecimã
indusriã pro mystica theologia.
animũ a fantasmatis auertere

Discipulus. Quomõ fiet istud. cũ
necesse sit omnẽ intelligentẽ fãtal
mata speculari? **M**agf. Necesse
est p̄mitus. sed forte non assidue.
nec ita qn̄ adiuuante memoria spi
rituali cũ habitibus per intelligẽ
tie cõtinuationem adq̄isitã. ipse
spũs immaterialis. valeat de ha
bitu et memoria se in actu cõtinua
re. sine ministerio sp̄s aialis. hinc
estimo Remigiũ desc̄pisse cõtem
plationẽ q̄ est opatio sine motu.
et hoc siue sonet contemplatio coi
gnitionẽ siue amorẽ. siue delecta
tionẽ ex vtrĩsq; cõsequentẽ in sbie
cto bene disposito et habituato.

Primus

Nã quid est delectatõ nisi diuictio
cõuenientis cũ oueniẽti pcepta et
amata. Talis igit opatio causat
diuisionẽ spũs ab anima. q̄a nihil
agit ip̄a. vt anima noiatur. tũc ad
actuz spũs. sed vel sopita qdãmõ
silet et tacet. vel si mouet et sentit.
nõ cõturbat neq; deficit spiritũ ab
arce cõtemplationis. Spec est par
quã deus dat vt nõ cõturbet cor
ip̄ius neq; formidet. ⁊ q̄ sz aplm
exuperat omnẽ sensũ modo dicto
Pruiatur eni spũs et si non a vita
anime. tñ a sensu vite eius. Simul
accipe verba Richardi q̄ posuit
in forma auctoz de spũ ⁊ aia. ne
videar in tãta re minus h̄re fidei
tanq; inexptus. Petur ego fides
vel expertis. Viuis et efficac est
sermo dei ptingẽs vsq; ad diuissio
nem spũs et aie. Sed in hac diuis
sione. anima ⁊ qd aiale est in imo
remanet. spũs aut et qd est spiri
tuale euolat ad summa. et ab infi
mis diuidit vt ad summa subleuet.
ab aia scindit vt deo cõiungatur
qm̄ qui adheret deo vnus sp̄s est.
Felix diuissio et mirabilis sepatio.
vbi qd corpulentuz est remanet
deorsuz. qd spũale et sbtile ẽ. vsq;
ad speculationẽ diuine glorie sub
limatur. et in eandẽ imaginẽ trã
format. Pars inferior cõponit ad
sumã pacẽ et trãq̄llitatẽ. cũ ps sb
limat supior ad gloriã ⁊ locũ dita
tẽ. **D**iscipulus. Magna s̄ hec et in
alterũ referãda tractatum. dies
craftina expectet. Nũc aut breuif

delectatõ...
Magister...
et nos magister...
Explicat...
Sequitur...
andus...
tico marie...

absolue **C**ur dicit anima magni-
ficare dñm potius q̄ ipse spiritus?

Magister vtrūq̄ profecto sem-
est sed specialis ratio fuit in ani-
ma que dñi incarnati spiritali ma-
iestati preparauit hospiciū in car-
ne prozulus animalī. **R**ursus quia
futurū erat q̄ hec incarnatio scan-
dalū esset iudeis et gentibus stul-
ticia preuenit maria monstrās nō
ex impotentia sed sūma dñatione
dñm carnem suscepisse. **P**roinde
spectat pl̄ exultatio (quasi extra
saltatio) spiritui q̄ anime. simul et
tria coniunxit. deū pro timore ca-
sto. **S**alutare pro honore grato.
suo/pro amore summo qui sic fuit
singularis in maria quatenus ipsa
alliceret vt esset. nihilominus cōis
vt plus proficeret. **P**ostremo spī-
ritus marie prius exultauit q̄ ani-
malis pars impregnata magnifi-
caret dñm q̄ tūc maxime factus
fuit dum cōsentiendo ait. **E**cce an-
cilla dñi fiat mihi secundū verbum
tuū. **Q**uod q̄ perficiendum fore
post ab elizabeth prophetizante et
bñdicente (quā visitauit) accepte
exurrexit in iubilū. **E**t ait Magni-
ficat anima mea dñm. **D**iscipu-
l̄ et nos magnificem⁹ dñm et ex-
ultet spūs noster in deo salutari
nostro. **C**ras reuertemur in idip-
sum. **E**xplicit primus tractatus.

Sequitur tractatus se-
cundus oragmaticus sup Cā-
tico marie de exultatione spī-

tus **E**t continet notulas. lxxij.
Prima notula sequitur.

Exultauit spūs me⁹ in deo
salutari meo. **D**iscipu-
lus **Q**uāz questitur? **A**uz
beata nostra dum cecinit Magni-
ficat anima mea dñm. **E**t exulta-
uit. i. fuerit in spiritu vel supra spi-
ritum vel sine spiritu vel extra spi-
ritū. **M**agister questū h̄ quadri-
membzū volo si possū ad intelli-
gibiliores terminos reducere p̄suppo-
nens spiritū hic capi per nos p̄
superiori portione rationis que
alio modo dicitur mens vel apex
mentis. vel intelligētie scintilla que
noiatur grece synderisis. **D**iscipu-
l̄ **P**lacet acceptio licet multi-
plex alia sit vel etiā dicatur ab ali-
quibus non parue auctoritatis
pars rationis inferior. **I**bi glosa
psallam spiritu psallam et mente
A medicis vero concorditer ap-
pellat vapor iste naturalis et vita-
lis. effumatus a corde per corp⁹
ad cerebrū. precipue illic fact⁹ ani-
malis sensitiu⁹ et motiuus. nō tñ
principaliter s̄m veritatem sed in-
strumentaliter per animam que ē
in homine res eadem cuz spiritu
rationali differēs penes officia. p̄
vt alias declarasti. **M**agister
concedo tibi singula tue diuisionis
membzā q̄ maria frequenter fuit nūc
in spiritu nunc supra spm̄ nūc sine
spiritu seu non habens spm̄ nunc
extra spm̄. **D**iscipul̄ **N**on ē in
me spūs qui capiat **M**agister